

Drie daghe here

editie P. Leendertz jr.

bron

‘Drie daghe here, Sotternieën’ In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_dri001drie01_01/colofon.htm

© 2001 dbnl

**Drie daghe here.
Ene sotte boerde ende ene goede sotternie.**

Messagier.

- Nu hoert, ghi heren, ende swighet stille.
Men seet, hine heeft niet sinen wille,
Die aen een quaet wijf es ghehuut;
Sijn doghen esser met vernuut,
5 Want men seet, met ghenen dinghen
En machmen een quaet wijf ghedwingen.
Ende seker hets waer, men saelt u toghen
Hier voer u allen, voer u oghen,
Scone exempel van desen saken.
10 Nu swijcht ende hout met ghemaken:
Men sal hier spelen slechts ter stont.

Ghebuer.

- Men sal hier spelen enen stront
Boven toverst op u hoet.
God gheve u scande ende lachter groet!
15 Gaet thuisweert ende onderwinnes uus.
Ic wene wel, hi heeft wat thus,
Dat hi morghen vroeck sal vinden.
Die keytijf, hi moeste hem onderwinnen!
En conste hi niet gheswighen stille?
20 Men speelt hier hedemeer om sinen wille,
Ende al met sinen quaden clappe!
Ic wil gaen sitten voer den tappe
Ende drincken een goet hoet biden viere.
Tapt in, tapt uut vanden biere!
25 Tapt al vol, haest u ter vaert!
God gheve hem ramp, die hemer spaert!
Ic sal drincken sonder sorghe.
Levic nu, ic sterve morghen.
Laet sien, canicker niet an?
30 Het riet wel, bi sente Jan!
Ende nu wetic wel, hoet smaect.
Siet, hoe dit volc nu steet en gaept!
Saechdi noit liede? wildi mi copen?
Mi dunct, en derf niet verre lopen
35 Om sotte te vane al sonder nette.

Ay! siet dese gapaerts, bi Coels sette!
 Men soude meer liede vaen dan muschen.
 Ic moet drincken ondertuschen.
 Baa! wat duncket u, maghict wel?

40 Ghine siet hier hedemeer ander spel,
 Hets sonder reden, dat ghi hier staet.

Wijf.

Wat duvel! hebdi hier ghemaect?
 Ghi hebt ghemaect een onderhaspe.
 Ic sal u op den bolle tasten,

45 Want wat ghi doet, hets altoes quaet.

Ghebuer.

Ay! iement van u allen gaet
 Ende hael elken een cussen onder sine voete!
 Maria, moeder ende maghet soete,
 En trouwen, ghine hebt gheen scande in u.

50 Besiet mi wel! dunckic u een scu?

Jan.

Ghebuer, ghi scijnt harde sere gestoert,
 Hebdi iet, dat u jeghen gheet?

Ghebuer.

En siedi niet dit volc, hoet steet
 55 Ende gaept op mi in mijn ghelach?
 Het scijnt, dat noit liede en sach.
 Lieve ghebuer, besiet, besiet!

Jan.

Ghebuer, ghebrect u anders niet,
 Ghebuer, soe en clagic u niet sere,
 60 Want, bi onsen lieven here,
 Ghebuer, ghi claegt al van gemake,
 Want haddi al selken wijf thuus gelaten
 Als ic, dies willic mi vermeten,
 Ghi sout der lieden herde wel vergheten,

65 Daer ghi nu op sijt soe stuer.
 Ay ghebuer, ghebuer, ghebuer,

Wijstijt, hoe si sijn bestelt,
 Dien hebben no cleder no pant no gelt,
 Ende altoes thuus een quaet wijf venden!

70 Si hebben wel alsoe groet ellenden
 Als inden afgront vander hellen.

Ghebuer.

Ghebuer, nu segt mi als gheselle,
 Wat u ghebrect, want icx begheert.

Jan.

Ghebuer, wetti wat mi deert?

75 Ic hebbe een quaet wijf, als ghi wel wet,
 Die mi altoes sceelt ende et:

Si scelt mi tsnachs wel seven werven
 Soe sere, mi dunct dat ic sal sterven,
 Ende weerdic mi, als si mi slaet,

80 Si doets te meer, soe eest al quaet,
 Ende smekicse, sine houter niet af.
 Ghebuer, dit es noch al een caf,
 Want en es noch dach noch ure,
 Sine maect mi mijn leven tsuren.

85 Dit es een ordeel sonder ende.
 Hoe soudic gheleven in dit ellende!
 Hoe mach enech wijf sijn soe quaet!
 Ghebuer, ghi wet al minen staet:
 Ic drincke gerne in die taverne;

90 Dan comt si op mi scelden gherne
 Ende dan en steet mi niet tonberne,
 Ic en moet met scoppe ende met scerne
 Met hare hasteleec thuuswert gaen.
 Dan gheet si mi boken ende slaen,

95 Mi dunct, dat mi die rebben craken.
 Ic weet wel, si liet mi met ghemake,
 Woudicse met mi leiden drincken;
 Si soude haer selven oec wel scincken
 Ende drincken altoes, als haer sal dorsten.

100 Dan hout si niet op, al soudse borsten,
 Sine heeft den croes al uutghelect;
 Ende als haer anden croes ghebrect,
 Dan setsi den pot an haren mont;
 Soe en hout si niet op, sine siet den gront.

105 Ghebuer, hier werdic met onteert.
 Constic ghevinden eneghen keer,

- Daer ic peis met mochte ghecrighen,
 Dat icse met eeren mochte doen swighen,
 Ic ware een here alle mine daghe.
- 110 Mi dochte goet, dat ic haer gave
 Ene pels of een goet roc laken;
 Si soude mi macschien in peise laten.
 Mochtic peis hebben drie daghe,
 Macschien het soude haer soe behaghen,
- 115 Het soude dueren ses maent of seven,
 Ende macschien oec al ons leven.
 Ic salse smeken om hare quaetheit.

Ghebuer.

- Lieve Jan, dat es mi leit,
 Dat ghi hebt eneghen onpeis.
- 120 Ic swere u, Jan, bi sente Cleis,
 Men moet verdraghen om beters wille
 Ende somtijts swighen al stille,
 Al eest dat enen tjeghengheet.
 Maer, seker, u doghen es mi leet.
- 125 Si willen ghesmect sijn som die vrouwen,
 Selc wilt met ghevene sijn ghehouwen,
 Die selken willen sijn bescouwen,
 Ende die selken al haer lijf gheblouwen
 Met goeden stocken over haer vel;
- 130 Nochtan en doen si nemmermeer wel
 Ende bliven altoes even quaet.
 Het dunct mi sijn die beste raet:
 Versmeecse met giften, of ghi cont,
 Sprect vriendelike in alder stont;
- 135 Si mochte haer quaetheit wel laten.
 Het sijn quade wive, die niet en saten.
 Ghebuer, doet dit, het dunct mi goet.

Jan.

- Gherne, ghebuer, metter spoet.
 Adieu, ghebuer, ic moet gaen.
- 140 Nu laet sien, hoe si mi sal ontfaen,
 Als si mi in huus siet comen.

Bette.

- Siet, ons vrouwe moeten verdoemen!
 Waer hi comt, datten god scende,
 Die mi doet soe groten ellende
 145 Met sinen drincken nacht ende dach!
 Ic mach wel roepen 'o wi! o wach',
 Dat icken noit ghecreech te manne.
 Nu gaet, keytijf, god gheve u scande!
 Ende haelt water ende haest u snel,
 150 Of ic sal op u vel
 Met voeten terden. U sal rouwen,
 Dat ghi mi noit saecht, en trouwen!
 Hi es soe druncken, hine can ghestaen
 Op sine voete, vul corliaen!
 155 Gaet wel vollec van voer mijn oghen!

Jan.

Lieve Bette, laet u ghenoeghen!
 Seker, ic en dranc noch heden.

Bette.

- Ghi liecht, al soude men u ontleden.
 Waendi, dat ics niet en gerieke?
 160 Ghi staet en daesbolt als een kieken!
 Gaet en doet dat ic u hete,
 Of ic gheve u selken smete,
 Dat u craken selen die rebben.

Jan.

- Lieve Bette, nu laet u segghen;
 165 Mochtic tuwer vrienſcap comen,
 Bi gode, het soude ons beiden vromen.
 Woudi mi laten wesen here
 Drie daghe lanc, ende dan nemmere,
 Van onsen huse al gheheel,
 170 Ic soude u gheven selc juweel,
 Hen es vrouwe binnen der straten,
 Sine souder omme met peise laten
 Haren man al djaer dore.
 Enen sconen pels goet ter core
 175 Hebbic jeghen Peteren ghecocht;
 Hi heeftse mi uut Inghelant brocht;

Dese seldi hebben, wildi mi laten
 Drie daghe here sijn ende al met maten.
 Wildise hebben, soe segghet mi.

Bette.

180 Tfi der pelsen, tfi!
 Ghi hebse ghecocht ene ander tripe.
 Calle, die sout mi verwiten,
 Te wies behoef datse ghecocht was.

Jan.

Lieve minne, hets al ghedwas.
 185 Nemtse ende doet, dat ic u rade.

Bette.

Ic sal, want het mochte mi scaden,
 Gaefdise ene ander hoeren dan mi.
 Maer ic mochte wel segghen "tfi,"
 Wiste iement, dat ic mi vercope aldus;
 190 Maer maecter ons af een ghesus
 Ende willet niement te kinnen geven.

Jan.

Nenic, soe moetic met eren leven,
 Ic salder af swighen al puer stille.

Bette.

Nu doet dan al uwen wille
 195 Ende sijt meester ende here
 Drie daghe lanc ende nemmere;
 Nochtan saelt mi wel lanc vallen.

Jan.

Wey! nu benic doch here van allen.
 Hout mine huke! gaet scommelen, scuren!
 200 Waer sijn dese boffers nu, mijn geburen?
 Ic wets, ic sal nu gaen drincken.
 Saghicker eneghe, ic soudse wincken,
 Want ic wil drincken gaen vanden biere.
 Si sitten nu bi haren viere

- 205 Ende haspen, spillen, die vul keytijfs;
Sine dorren niet drincken om haer wijfs,
Diese scelden ende verspreken.
Mijn wijf mochte haer liever breken
Beide haer bene, eer si dat dade,
- 210 Want ic souse alsoe begaden,
Daer soude hem ander castiën bi.
Tfi den cockaerts! tfi hen! tfi,
Die hem haer wijfs dus dwinghen laten!
Seker, ic sie wel, hiers gheen bate.
- 215 Ic wil gaen drincken sonder sorghen,
Want al en quamic niet voer morghen,
Mijn wijf die souts wel sijn ghepait.
Si scuert, si scommelt, si spent, si nait,
Ende doet haren orbore binnen huus;
- 220 Daer sitsi stilder dan ene muys
Ende doet dbeste dat si mach.
Ic wene, noit man beter wijf en sach.
Nu willic gaen drincken, al versmoert.

Ghebuer.

- Ghebuer heer, drincken? segt mi, hoert!
225 Ghebuer, hoe hebdi ghevaren?

Jan.

Ic saelt u segghen al sonder sparen,
Maer ic moet emmer tiersten drincken.

Ghebuer.

Nemt den croes, ic sal u scincken.
Drinct al ute, hets goet bier.

Jan.

- 230 Ay mi! god die brachte mi hier,
Dit bier hulpt mi in al mijn lijf.

Ghebuer.

Ghebuer, nu segt mi, wat seit dwijf?
Want wistict, mi waers vele te bat.

Jan.

- Ghebuer, ic saelt u segghen plat,
 235 Ghi sijt mijn vrient uutvercoren;
 Mijn vernoy hebbic verloren,
 Als ghi noch heden wel selt weten.
 Ghi moet met mi comen eten,
 Ic bidts u ende u weerdinne.
 240 Ghi selt horen, hoe ic met minnen
 Here vanden huse ben lude ende stille.
 Ic mach nu drincken gaen, als ic wille,
 Sonder scelden van minen wive.
 Ic ben ghehuut wel twintich jaer ende vive,
 245 Dat ic daer binnen noit raste en gecreech,
 Wat ic verdroech, wat ic sweech,
 Sonder op den tijt van nu.
 Ende daer omme soe biddic u,
 Dat ghi met mi wilt comen eten
 250 Stappans ende dies niet vergheten,
 Want ic ben nu groet ende clene
 Meester vanden huse allene.
 Comt haestelijc sonder letten.

Ghebuer.

- Gaet ende doet die tafel setten:
 255 Ic sal comen, in saels niet laten.

Jan.

Ic sal gaen die tafel maken.
 Volcht mi stappans ende brinct Betten.

Ghebuer.

- Gherne ghebuer, in sal niet letten.
 Lijsbet! Lijsbet! ghi moet gaen mede.
 260 Jan ons ghebuer heeft ons ghebeden,
 Dat wi met hem comen eten,
 Want hi heeft hem dies vermeten,
 Dat hi noit binnen sinen live
 Soe wel en was met sinen wive
 265 Als nu op den dach van heden.
 Maer hine heeft maer sinen vrede
 Drie daghe lanc ende sijn respijt
 Maschien niet toter vespertijt.

Lijsbet, ghi moetter u toe ghereden.

Wijf.

- 270 Imberecht, heeft hi mi oec ghebeden,
 Soe willic stappans medegaen.
 Ic duchte, dat hi niet lange en sal staen
 Aldus in peise ende in rusten;
 Hem en sal ons niet sere te noden lusten,
 275 Begonste Bette te wesen erre.
 Nu gawi, Imberecht, sonder merren,
 Want het dunct mi herde goet.

Ghebuer.

Nu gawi haestelec metter spoet.
 Men sal ons setten biden viere.

Jan.

- 280 Bette, nu maect ons blide siere!
 Eest al ghereet om eten te gane?
 Hier sal comen, dat ic wane,
 Ons ghebuer ende sine weerdinne.

Bette.

- Zeker! deten es hier dunne;
 285 Ghi hebt recht, dat ghi gaste bit,
 Want hier en es anders niet dan dit.
 Maer ic bens ghepait, doetse comen.
 Sente Marie, ghi hebt saen vernomen,
 Dat ghi here sijt vanden huus;
 290 Nochtan mochtijns wel sijn confuus,
 Dadi eneghe dinc boven mate.

Jan.

Bette, dese reden moetti laten,
 Want ons ghebuer die sijn hier.

Ghebuer.

God ende sente Mechiel

295 Moet hier in peise laten staen!

Jan.

Willecome, ghebuer, gaet dwaen,
Sit daer ende u weerdinne hier,
Ende ic sal sitten neven tfier.

Bette, lect hier sout ende broet
300 Ende al dat teten es cleine ende groet.
Haelt ons wijn ende brinct ons nappe,
In die herberghe voer den tappe,
Dat heet die beste vander poort.

Bette.

Het hoet uwer moeder soort,
305 Ghine selt mi niet langhe aldus doen driven.

Ghebuer.

In hoerde noit van quaden wive,
Die noit aldus wel was bestelt.
Ic sie wel, men doet vele om ghelt.
Die mach gheven ende swighen stille,
310 Hi doet altoes sinen wille.
Nochtan seet men, met ghenen dinghen
En mach men quade wiven dwinghen.
Lieve ghebuer, hoe mach dit sijn?

Bette.

Nu drinct sere! siet hier den wijn.

Ghebuer.

315 Willecome! nu gheeft haer drincken.

Bette.

Bi gode! ghi en dorft om mi niet scincken.
Wildi els iet, dat laet mi weten,
Dat ic oec mach comen eten.
Nu segghet mi ende comes af.

Jan.

- 320 Bette, hets noch maer een caf.
 Ghi moet ons compost gaen ghereiden,
 Die wi eten eer wi scheiden.
 Nu gae en doetene slechts te viere
 Ende en makes u niet diere!
 325 Het moet sijn, dat seggic u.

Bette.

Ic hadde liever teten nu
 Dan iet anders gaen te doene.

Jan.

- Nu gaet ende sijt niet soe coene,
 Dat ghijt laet, want, sonder lieghen,
 330 Hier souden slechts meer smeten vlieghe
 Omtrent u oren dan ouder grote.

Bette.

Ic hebbe liever, dat ic ga lopen
 Ende doe dbeste, dat ic can.

Jan.

- En sprekic nu niet als een man?
 335 Men heeft gheseit oec over lanc:
 "En doech gheen eers sonder bedwanc."
 Nu eet ende drinct, mijn lieve gheburen;
 Ic sal haer die pelse maken te sueren,
 Bi gode, dat ic haer hebbe ghegheven,
 340 Om dat ic in peise soude leven
 Drie daghe ende here wesen.

Ghebuer.

Jan, hier es ghenoech met desen,
 Al en ware hier hedemeer el.

Bette.

- Nu proeft, ghenoechti u wel?
 345 Hi dunct mi herde wel ghemaect.

Jan.

Hi en es niet, hi es mesraect,
 Hi es te dunne; wildi mi leren
 Hoe men compost sal viseren?
 Gaet ende doeten weder over,
 350 Want ghi dunct mi al verscoven.
 Eest goet compost? wat segdier af?

Ghebuer.

Mi dunct, dat icken wel mach;
 Ic sit beslabbert toten oren.

Jan.

Seker, ghebuer, soe moeti booren,
 355 Ende dan, Bette, seldi drincken,
 Ende dan seldi mi stappans scincken,
 Et tantos je buveray.

Ghebuer.

Ghebuer, ghi sijt nu herde gay;
 Het scijnt ghi sijt een verrot Wale.

Jan.

360 En duncket u niet an mine tale,
 Dat ic mijn wijf nu wel can dwingen?
 Ic salse doen doer treepken springen,
 Eer ghi van hier scheden selt.

Wijf.

Ghevader, hoe sidi dus bestelt?
 365 Hoe hebdi u selven dus vercocht?
 Dic vint men, dat men heeft ghesocht;
 Soe doet u man oec, dunct mi nu;
 Hine wijst hoe meester sijn van u
 Sonder met desen scalken vonde,
 370 Ende blijft hi meester te desen stonde,
 Wi selender om doghen, het sal ons smerten.
 Ghevader, ic swere u bi Coels herten,
 Eer ic om enen pelse verdroeghe,
 Ic hadde liever, dat icken sloeghe,
 375 Dat hi bloet spude, die keytijf.

Ghi sout peinsen, onsalich wijf,
 Als u pelse of roc ghebrect,
 Eest dat ghi twee woorde smekeleec spreect,
 Soe seldi hebben, dat ghi wilt;
 380 Ghi keert wel stappans uwen scilt,
 Soe sidi meestersse als te voren.
 Ende mach hi des comen te voren,
 Die mans die selen onderlinghen
 Haer wijfs al dus willen dwingen,
 385 Ende en es vrouwe binnen der straten,
 Mach hi voertgaen metter saken,
 Sine heves te wers om uwen wille.

Bette.

Lieve ghevader, nu swijt alstille,
 Bi Coels passie! soe en salic oec.
 390 Ic hinghen mi liever inden roec
 In ons roecgat in ene mande.
 Tfi! god gheve den pelse scande,
 Dat ic mi selven noit overgaf.

Jan.

Mijn wijf die loept nu wel den draf.
 395 Ic sal haer compost leren gherecken,
 Of wi selen om tlanxte trecken,
 Want meere sottinne en saghic nie.

Ghebuer.

Lieve Jan, gheloves mie,
 Hier es spise boven spise.
 400 Al dus salic u leren, Lise,
 Over maeltijt lopen ende rennen.

Wijf.

Bi gode, daer en soudi niet vele ane winnen;
 Soe en sal hi oec, dat wetic wel.

Jan.

Ic wille, dat si wese snel
 405 Te doene dat ic haer bevele
 [.....]